

Handläggare
Gunilla Hjorth
Telefon: 08-508 28 814

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2019-06-11, p.28

Lägesrapport Strategi för biologisk mångfald 2019

Förvaltningens förslag till beslut

- Godkänna miljöförvaltningens rapportering av arbetet med projektet.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Avdelningschef

Sammanfattning

Denna rapportering avser informera Miljö- och hälsoskyddsnämnden om förvaltningens utförande av uppdraget om en strategi för biologisk mångfald, som enligt budget ska tas fram under 2019, samt hämta in eventuella tankar och synpunkter på detta. Miljöförvaltningen har tillsammans med Strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm etablerat en projektorganisation och satt igång arbetet. Projektet ska utmynna i ett förslag till strategidokument för stadens arbete med frågan, i syfte att skapa bättre förutsättningar för att långsiktigt bibehålla och förstärka Stockholms biologiska mångfald, i såväl bostadsnära natur som i friluftsområden. Fokus ligger på kunskapsuppbyggnad och kommunikation om ett antal viktiga arter och naturkvaliteter i Stockholm, samt på behov av åtgärder för att stärka dessa. Stadens olika processer och satsningar där biologisk mångfald behöver beaktas ska också belysas. Det ingår även att föreslå målbilder för utvecklingen av stadens ekologiska värden och en vision för hur biologisk mångfald kan stärka blå och grön infrastruktur, samtidigt som Stockholm växer, samt vilka typer av indikatorer som behövs för att följa utvecklingen. I projektet ingår även att analysera förutsättningarna för en implementering av strategin. För att understödja ett genomförande av strategins intentioner behöver

operativa åtgärder föreslås, lämpligen i form av en handlingsplan för biologisk mångfald.

Bakgrund

Stockholm har en rik och varierad naturmiljö som är av stor betydelse för invånarnas långsiktiga livskvalitet. Biologisk mångfald innefattar variationen inom och mellan arter och ekosystem. Mångfalden ligger till grund för upprätthållandet av funktioner och processer i ekosystemen. Stadens biologiska mångfald är en av de grundläggande förutsättningarna för att den blå och gröna infrastrukturen i staden ska kunna leverera funktioner och nyttor som vi människor använder. För den växande staden är det en utmaning att tillgodose behov av bostäder och teknisk infrastruktur, samtidigt som de viktiga funktionerna hos våra ekosystem och de tjänster vi får från dem bibehålls. För att kunna utveckla dessa värden och funktioner behövs ett strategiskt angreppssätt, där behov och förutsättningar definieras och lämpligt tillvägagångssätt i stadens olika aktiviteter ringas in.

I stadens Miljöprogram 2016-2019 finns följande delmål gällande biologisk mångfald:

3.3. Stadens vattenområden ska stärkas och utvecklas för både rekreation och biologisk mångfald.

3.5 Staden ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald.

Ett nytt miljöprogram håller på att tas fram under 2019 med biologisk mångfald som ett av fokusområdena, vilket detta projekt också behöver förhålla sig till.

Innebörden av miljöprogrammets delmål tas även upp övergripande i styrdokumentet ”Grönare Stockholm - Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden”. I Grönare Stockholm anges även att ”*Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för miljöövervakning, tillsyn av natur- och kulturresevat och att skötselplaner följs, samt bistår med expertkompetens och strategiska underlag i stadsplanering och utveckling av biologisk mångfald*”.

I översiktsplanens stadsbyggnadsmål ingår ”en livskraftig grön infrastruktur” som en utgångspunkt. En av planeringsinriktningarna i det allmänna intresset ”Grön och vattennära stad” är att ”En livskraftig grön infrastruktur och blåstruktur med rik biologisk mångfald ska upprätthållas och stärkas. Funktioner med regional betydelse ska särskilt beaktas”.

Ärendet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i Budget 2019-2021 fått uppdraget att under 2019 ta fram en strategi för stadens arbete med biologisk mångfald. Strategiarbetet ska ske i samarbete med samordningsgruppen för Grönare Stockholm. I budgeten uttrycks även följande:

”Stadsnatur och våtmarker fyller en viktig funktion i att skapa attraktiva stadsrum, bevara biologisk mångfald och bättre rusta staden för ett förändrat klimat med fler översvämningar och värmeböljor. Därför ska Stockholm planera långsiktigt för ekosystemtjänster i stadsmiljö. Staden behöver ta ansvar för att följa upp och bibehålla den biologiska mångfalden. Vi vill ta fram en strategi för att utveckla stadens biologiska mångfald så att staden tillsammans med boende, fastighetsägare och förvaltningar kan bidra till att utveckla den gröna infrastrukturen”.

Ärendets beredning

Miljöförvaltningen har sedan början av 2019 arbetat med att förbereda och starta ett projekt för att få igång strategiarbetet. Strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm, där ett antal kontor som ansvarar för grönfrågor finns representerade, utgör styrgrupp och beslutade den 13 mars om projektdirektiv och projektplan. På miljöförvaltningen finns en projektgrupp av handläggare med relevanta expertkompetenser inom området (inklusive en person från stadsbyggnadskontoret) som sköter det operativa arbetet, samt en beredningsgrupp på chefsnivå. Ett första möte med en referensgrupp har också genomförts den 25 april, bestående av handläggare från olika kontor som sedan tidigare ingår i det informella Naturvårdsnätverket, samt utökning med ett stort antal parkingenjörer från stadsdelsförvaltningarna. Tidplanen är snävt satt för att hinna få fram ett förslag till strategi innan årets slut, för behandling i Miljö- och hälsoskyddsnämnden i början av 2020 och därefter vidare till berörda nämnder.

Förvaltningens synpunkter och förslag

För att kunna ta hand om de olika aspekter av stadens arbete där frågan om biologisk mångfald bör komma in, har projektplanen för strategin delats in i åtta delområden:

1. Biologisk mångfald i planprocessen
2. Biologisk mångfald inom gröna och blå investeringar
3. Viktiga arter att gynna och lyfta fram
4. Stockholms särskilda naturkvaliteter kopplade till biologisk mångfald.
5. Behov av ekologiska förstärkningsåtgärder
6. Verktyg för det interna arbetet

7. Behov av kunskapsuppbyggnad om biologisk mångfald inom staden

8. Kommunikationsplan för biologisk mångfald

Att uppnå målen för bostadsförsörjningen med en hållbar och hög genomförandetakt är särskilt prioriterat i staden. Framtagandet av en strategi för biologisk mångfald är ett led i att skapa en attraktiv, hållbar stad med en robust grönstruktur i den växande staden. Strategin kopplar till arbetet med översiktsplanens stadsbyggnads mål ”En klimatsmart och tålig stad”. Under rubriken ”En livskraftig grön infrastruktur” i översiktsplanen anges förstärkning av grönstrukturen som en utgångspunkt för stadsbyggandet. En av planeringsinriktningarna i det allmänna intresset ”Grön och vattennära stad” är att ”En livskraftig grön infrastruktur och blåstruktur med rik biologisk mångfald ska upprätthållas och stärkas”.

Strategin kommer att föreslå specifika målbilder inom respektive delområde för att på bästa sätt åstadkomma en utveckling av stadens ekologiska värden. Strategin utgör en tematisk precisering under miljöprogrammet och Grönare Stockholm, och anknyter även till de Globala hållbarhetsmålen nr 14 Hav och marina resurser och 15 Ekosystem och biologisk mångfald, vilka berör biologisk mångfald i vatten och på land.

Förvaltningen avser i hög grad använda befintliga erfarenheter och kunskapsunderlag som tagits fram under lång tid, t ex information om arters miljökrav, inventeringar, landskapsekologiska analyser, kartläggning av grön infrastruktur etc. Detta ger goda förutsättningar för en hög kvalitet på slutresultatet, som enligt förvaltningens mening också bör bli till nytta för stadens planering.

För att uppnå en god förankring inom stadens berörda kontor kommer dels en referensgrupp att vara ”bollplank” för olika skrivningar i strategiförslaget, dels planeras en workshop under tidiga hösten med brett deltagande, och slutligen även en kontorsremiss innan styrgruppen fattar beslut om förslaget i slutet av 2019. Ett ”runda bords-samtal” för dialog med föreningsliv och fastighetsägare planeras också i samarbete med Miljö- och klimatroteln.

En viktig fråga när projektet är färdigt blir sedan hur strategin ska implementeras och följas upp på bästa sätt. Förvaltningen har redan nu identifierat ett behov att strategin i nästa steg åtföljs av ett uppdrag om att ta fram en handlingsplan för biologisk mångfald, där lämpliga operativa åtgärder föreslås för kommande år. För detta kommer även att behövas ett tillskott av resurser jämfört med

nuläget, både när det gäller kommunikation, kunskapsuppbyggnad, datainsamling och fysiska åtgärder.

I stadens nya miljöprogram för 2020-2023 som nu håller på att arbetas fram lyfts den biologiska mångfalden som ett av fokusområdena. Handlingsplaner för de olika fokusområdena förordas. För att i miljöprogrammet kunna följa upp såväl tillståndet för Stockholms biologiska mångfald, som stadens åtgärder för att värna och förstärka denna, kommer indikatorer att behöva användas för vilka data ännu saknas. Exempel på föreslagna indikatorer i nuläget är ”Areal värdefull naturyta som urbaniseras respektive återställs” samt ”Andel prioriterade naturvårdsytor som sköts enligt rekommendationer”. Att utveckla datainsamling för dessa indikatorer kommer också att kräva ökade resurser, och det ingår i arbetet med Strategi för biologisk mångfald 2019 att belysa hur detta bör gå till samt vilka verktyg som behövs.

Bilagor

1. Projektplan med tillhörande beskrivning av delområden och tidplan.